

preocuparea burgheziei franceze de a-și extinde dominația politică și economică pentru a înfringe concurența burgheziei engleze.

6. Pentru a lovi în pozițiile dominante ale Angliei la Marea Mediterană și în Orientul Apropiat — după ce o expediție în Irlanda a eșuat — Directoratul a însărcinat pe Napoleon cu conducerea unei expediții în Egipt, pentru a-l cuceri și a amenința „perla coroanei britanice”, India.

În 1798, Bonaparte părăsește Toulonul cu o escadră navală și cu transporturile necesare. Ia cu el veteranii armatei din Italia, membri ai Institutului Franței, savanți și artiști care formează Institutul Egiptului, al cărui obiectiv a fost de a studia curiozitățile țării în domeniul economic, științific și istoric. Aceste diverse studii au dat naștere operei monumentale „Description d’Egypte”, din care pînă în 1814 apăruseră 12 volume in-folio, cu 894 de planșe. În drum spre Egipt, Napoleon cucerește Malta. Împotriva sa este trimisă flota engleză condusă de amiralul Nelson.

Bonaparte obține împotriva mamelucilor victoria de la Piramide. În vara anului 1798, amiralul Nelson distruge prin surprindere flota franceză la Abukir și le ia francezilor stăpînirea Mediteranei. Astfel, armata franceză învingătoare la Piramide e blocată în Egipt și se transformă în prizoniera propriilor ei cuceriri.

7. Dezastrul maritim de la Abukir grăbește formarea celei de-a II-a coaliții antifranceze (Anglia, Rusia și Turcia). Din martie pînă în august 1799, francezii au fost bătuti pretutindeni. Generalul rus Suvorov cucerește pozițiile franceze din Italia, iar arhiducele austriac Carol pe cele din Germania; dar în septembrie-octombrie 1799 Masséna zdrobește pe ruși în împrejurimile Zürichului, iar Brune obține o victorie deplină în Olanda asupra unui corp de debarcare anglo-rus. În această situație grea pentru Franța, Bonaparte își părăsește armata în Egipt și ieșind din blocadă se reîntoarce la Paris.

8. Profitînd de slăbirea autorității Directoratului și folosind ca pretext înăbușirea unei pretinse conspirații, Bonaparte a dat lovitura de stat din 18—19 Brumar (9—10 noiembrie 1799). Lovitura pune capăt, practic, guvernării thermidorienilor și instaurează în Franța o dictatură militară — Consulatul.

9. Noul regim politic a fost consacrat prin Constituția anului VIII (13 decembrie 1799) care sancționa instaurarea în Franța a dictaturii militare a lui Napoleon Bonaparte. El deveni prim consul numit pe viață și concentrează întreaga putere în mîinile sale.

10. La baza organizării administrației consulare stă departamentul. În fruntea fiecărui departament este așezat un prefect, care reprezintă pe primul consul și centralizează, ca și el toate puterile. Majoritatea prefectilor Consulatului și imperiului provin din marile adunări revoluționare. Administrația lor constă în a face totul de la început după indicațiile imperioase și precise care vin de la Paris.

11. Pe plan economic, se realizează redresarea financiară. La 13 februarie 1800 a fost creată Banca Franței, cu drept exclusiv de a emite monedă. Se creează noi manufacturi, averi trainice se încropesc sau se consolidează. Taxe vamale ridicate apărau tînăra industrie franceză în plină renaștere împotriva concurenței străine în primul rînd a Angliei.

12. Reorganizarea legislației și justiției s-a realizat prin codificarea generală a legilor și promulgarea Codului napoleonian (civil, penal, comercial).

13. Napoleon intervine în domeniul învățămîntului și înlocuiește școlile centrale înființate de Convenție cu licee, în care se urmărește, printr-o disciplină riguroasă, formarea unor supuși docili și buni funcționari.

14. Pe plan extern, primul consul a obținut o nouă victorie asupra Austriei la Marengo (14 iunie 1800), obligînd-o să încheie pacea de la Lunéville (9 februarie 1801), care confirmă prevederile esențiale de la Campo-Formio, dar malul stîng al Rinului era definitiv anexat de Franța. Anglia, izolată și epuizată financiar, a semnat pacea de la Amiens (25 martie 1802), prin care recunoștea cuceririle teritoriale franceze, mai cu seamă anexarea Belgiei.

15. Victoriile strălucite pe cîmpul de luptă, succesele remarcabile în organizarea și administrarea țării, progresele economice ale Franței și încheierea păcii au sporit faima, popularitatea și puterea generalului Napoleon Bonaparte, care devine la 2 decembrie 1804, sub numele de Napoleon I, primul împărat al francezilor.

Îndrumări metodice

Lecția „Directoratul și Consulatul” face parte din capitolul „Franța de la marea revoluție burgheză la Congresul de la Viena”. Este o lecție de comunicare de noi cunoștințe. Conform programei, lecția se predă la clasa a VII-a într-o oră, urmînd ca în ora următoare să se predea lecția „Imperiul francez al lui Napoleon Bonaparte (1804—1815). Congresul de la Viena și Restaurarea”.

Scopul lecției este de a evidenția instaurarea burgheziei la conducerea Franței după înfrîngerea dictaturii iacobine. Elevii vor urmări în timp și spațiu evoluția formelor noi de conducere politică a burgheziei franceze. Convenția Thermidoriană, Directoratul și Consulatul, care prin puterea capitalului și a forței militare au stopat avîntul mișcărilor democratice, au cauzat continue războaie nedrepte, de cucerire și au favorizat, în 2 decembrie 1804, instaurarea dictaturii personale a generalului Napoleon Bonaparte.

Această lecție este legată însă prin multe elemente de lecțiile precedente (Marea revoluție burgheză din Franța), ușurînd totodată înțelegerea unor lecții viitoare (Primul imperiu francez). Datorită acestui fapt, se recomandă folosirea metodei active care să solicite pe elevi, permițîndu-le valorificarea cunoștințelor dobîndite: conversația euristică, demonstrația cu ajutorul hărții istorice, descoperirea.

Considerăm că metoda cea mai adecvată este îmbinarea expunerii de către profesor a noilor cunoștințe cu problematizarea, care are avantajul de a activa clasa, prin stimularea gîndirii istorice a elevilor.

Predarea cronologică a evenimentelor dintre 1794—1804 trebuie să includă, la începutul lecției, explicarea cauzelor instaurării directoratului, consulatului și imperiului, ca urmare a greșelilor iacobinilor și a dislocării blocului iacobin. În acest scop, elevii vor analiza cu ajutorul profesorului, discursul lui Robespierre din 8 Thermidor (26 iulie) 1794 din „Culegere de texte pentru istoria universa'ă, Epoca modernă”, Vol. I (1640—1848), pag. 173—174. Elevii vor înțelege că extremismul iacobinilor a făcut ca aceștia să rămînă fără bază socială și vor putea deduce astfel cum au ajuns la putere noii îmbogățiți.

Pentru ca elevii să înțeleagă modul de guvernare al Directoratului se va face o analiză comparativă între: luxul burgheziei — sărăcia maselor, măsuri excesive — mișcări populare, pe baza textului din aceeași culegere, pag. 175.

În continuare, elevii vor fi solicitați să descopere sensul militant al „Manifestului Egalilor“, al lui Babeuf, prin interpretarea textului din culegerea amintită, pag. 176—177.

Războaiele din Italia și Egipt vor fi analizate cu folosirea hărții (Harta Europei la sfârșitul secolului XVIII și începutul secolului XIX). Se va evidenția, prin analiza a două texte (proclamația „Patria în pericol“ — pag. 156 și proclamația lui Bonaparte cu prilejul începerii campaniei din Italia în 1796), caracterul lor nedrept, de cucerire, în comparație cu războaiele „pentru salvarea patriei“ din timpul revoluției burgheze.

Pentru sensibilizarea elevilor, se va explica sensul mobilizator dar demagogic, al proclamației adresate de Bonaparte soldaților armatei din Italia și se va arăta că la podul Arcole, armata franceză a întâmpinat o puternică rezistență din partea românilor din regimentele grănicerești încadrate în armata austriacă.

Referitor la campania din Egipt se va insista asupra problematizării pentru ca elevii să înțeleagă rivalitatea de neîmpăcat dintre burghezia franceză și engleză. De asemenea se va analiza textul din culegerea de documente (pag. 179—180), care relevă urmările pozitive ale activității științifice a Institutului Egiptului.

Folosirea diapozitivelor pentru epoca amintită activează clasa pentru înțelegerea evenimentelor. (De ex. diapozitivul cu chipul lui Bonaparte va arăta profilul moral al acestuia, pentru ca elevii să poată concluziona că Bonaparte era omul necesar salvării intereselor burgheziei franceze).

Pentru fixarea finală aș indica comparația între ideile de bază ale constituției anului I (1793) și cele ale constituției anului VIII (1799) și aș concluziona că războaiele nedrepte, de cucerire au suprimat imaginea Franței revoluționare și democratice.

INDICAȚII BIBLIOGRAFICE

1. MADAULE JACQUES, *Istoria Franței*, Editura politică, București, 1973, volumul 2, pag. 151—215.
2. MATHIEZ ALBERT, *Revoluția franceză*, Editura politică, București, 1976.
3. *Culegere de texte pentru istoria universală, epoca modernă*, Volumul I (1640—1848), Editura didactică și pedagogică, București, 1973, pag. 173—187.
4. SOBOUL ALBERT, *Revoluția franceză 1789—1799*, Editura științifică, București, 1962.

Prof. Iovan Maria
Școala generală nr. 17
Satu-Mare